

סוגיות בדף היומי

בכורות י"ב: "וחכמים אומרים אין חייבין באחריותו, כפדיון מעשר שני... וטלה לכהן"

וכן הלכה. הלכן הפודה פטר חמור, בשה או בשאר כל דבר, מברך על הפדיון בשעת הפדיה ואין לו להמתין מלבד עד שיתן הפדיון לכהן כדרך שעושים בפדיון הבן, כי שם לא נעשית המצוה עד שיבוא הפדיון ליד הכהן, ואילו כאן המצוה נגמרה

בכורות י"ג: "הכא במאי עסקינן, שקיבל עליו לדון בדיני ישראל. אי הכי מעות למה לי..."

יש מן הפוסקים שכתבו שבכל מקום מועילה התחייבות של הצדדים על קניין מסוים שיועיל - הגם שאין קניין זה מועיל מצד הדין, (עכ"פ כשהוא מעשה קניין המועיל במקום אחר) - כן הכריע בקצות החושן (קצח סק"ג). ואולם הש"ך (שם סק"י) פיקפק בדבר, והביא מדברי הריטב"א (בקדושין לב) שאין מועילה התנאה כזו. ולשיטה זו, פירש החזו"א (בכורות יח, ה) את סוגייתנו, שקבלת הנכרי היינו מחילת זכותו, שנתחייב שלא יוכל לתבוע את בעל דינו כל שבדין ישראל נחשב קניין. הלכן באופן זה הכל מודים שמועילה משיכה, לפי שאינו מקנהו שום דבר אלא שמחל לו שלא יוכל להוציאו מידו. (וצדד שם אם גם בישראל הדין כן, שתועיל מחילה זו לשני להשתמש בחפץ). להלכה, נחלקו הראשונים אם משיכה קונה בנכרי (כן פסק רב האי גאון, בה"ג, ר"ת תוס' (כאן ובב"מ מח) או מעות (כן דעת רש"י - ע' לעיל ג: קדושין יד: שהלכה כריש לקיש שישראל קונה

בכורות י"ד: "...מסייע ליה לרבי אליעזר דאמר קודשי בדיק הבית אסורין בגיזה ועבודה..."

וקשה הרי עובר משום מעילה ולכן כתב בשיטה מקובצת (ג), שמדובר כאשר לא נהנה שווה פרוטה, שאין לאסור משום מעילה. והנה מבואר בחולין (קלה) שאיסור גיזה ועבודה בקדשי בדיק הבית - מדרבנן. ולפי זה משמע שלולא גזרה זו של גיזה ועבודה, אין איסור אפילו מדרבנן בשימוש בקדושת דמים בפחות משווה-פרוטה. וצ"ע. (ובחדושי בית מאיר תמה הלא חצי

"קדש לי כל בכור פטר כל רחם" -

'רחם' נוטריקון: רשות, חובה, מצוה. רמז: הכל בך יהיה קודש, ואפילו דברי הרשות. (ספרים)

"קדש לי כל בכור פטר כל רחם..."

ראשית כל דבר - בכור, מלשון ראשית - קדש עצמך אלי, איתערותא דלתתא, ואז "פטר כל רחם" אפתח לך כל שערי רחמים, איתערותא דלעילא. (אדמו"ר ר' צבי מרימנוב)

בכורות טו. "תזבח - ולא גיזה, בשר - ולא חלב..."

התוס' (במעילה יב: ד"ה חלב. וכן להלן כה ד"ה שער) הוכיחו שחלוק איסור גיזה מאיסור חלב, שבגיזה נאסרה פעולת הגיזה, ולא הגז עצמו, ואילו החלב - הוא עצמו אסור. (וכ"כ בשטמ"ק כאן. אות ג.) וטעם לחילוק זה, כתבו, נובע מיסוד הדרשה; גיזה נתמעטה מתזבח, כלומר פעולת הזביחה התרתי לך ולא פעולת גיזה. ואילו חלב נתמעט מואכלת בשר - ואל תאכל (תשתה) חלב (א. בתוס' לא מבואר בפירוש אם גם פעולת החליבה נאסרה אם לאו. ואולם מדקדוק לשונם במעילה משמע קצת שאסור. ואינו מוכרח. וצ"ע. ובפסקי הרי"ד מפורש שהחליבה עצמה אסורה. ב. דעת 'יש מפרשים' (בתוס' במעילה שם), שלא נאסרה אלא

בכורות ט"ז: "והכא נבי בכורה היינו טעמא, דאילו אתי עובד כוכבים בעי זוזי ולא יהיב ליה - תפיס לה לבהמה, ואי לא משכח לה לבהמה - תפיס ולדות דידה, והרי יד עכו"ם באמצע..."

יש מי שהקשה, אמנם יש לנכרי זכות זו, לגבות את הבהמה בחובו, וכאילו התנה תנאי מפורש בשעת המכירה, שאם לא ישלם לו דמים, יוכל ליקח הבהמה - אך הלא אם לבסוף קיבל את דמיו, הרי נתברר למפרע שהבהמה היתה קנויה לישראל מלכתחילה, ומדוע אינה חייבת בבכורה? וחיידש, שדין מיוחד הוא בבכור, כיון שקדושתו נקבעת בלידה מדין התורה, צריך שיהא מבורר בעת החלות, כי דין התורה לא יחול בתנאי ובספק. (ומקור הדבר נראה מדרשה שדרשו להלן נז. 'מה בנך בברור לך

בכורות יז: "אפשר לצמצם...אי אפשר לצמצם"

לדעת התוס' כוונת חכמים במשנתנו 'אי אפשר לצמצם' היינו שהיא אפשרות קיימת אלא שאין ביד האדם לדעת זאת לעולם).

ונראה שאין כאן מחלוקת מציאותית בין ריה"ג וחכמים, אלא הכל מודים שאין ביד האדם לרדת עד סוף המידה לעולם, הן בראיית עיניו הן בשאר כלי מדידה. אלא סובר ריה"ג שהדין נקבע כפי ראות האדם, ואין להתחשב במציאות שמעבר ליכולת האדם להגיע אליה, וכל שלפי מראית עיניו יצאו כאחת, כן יש לדון את המציאות. ואפשר שנלמד הדבר מה'זכרים' - שאמרה תורה שפעמים יש שתי בכורות שמתקדשים, ומזה שמענו שיש

לנו לדון עפ"י הנראה לעינינו. (וכעניין מידות המזבח והכלים לרבנו, וכן שיעור כביצה בינונית - לפי דעתו של רואה ולא לפי ערך מוחלט. ע' כלים יז, ז ובחז"א א"ח לט, א ובש"ת אגרות משה יר"ד ח"ב קמו וח"ג כה, ה.) ואם כנים הדברים, יש מקום לומר שאם לעיני האדם נראה שיצאו שניהם כאחת, אעפ"י שנודע ע"י בדיקות בכלים מדויקים שאחד קדם, אין להתחשב אלא לפי מראית העין, וכעין צמצום בריבוע התפילין, שהקובע הוא מדידה רגילה ולא ע"י מיקרוסקופ, וכעין שכתבו הפוסקים על אכילת חרקים שאינם נראים לעין בלתי מזוינת. (וצ"ע) (יוסף דעת)

* *